

فصل ۳

ضرب و تقسیم

در هنگام خرید و فروش از چهار عمل اصلی جمع، تفریق، ضرب و تقسیم استفاده می‌کنیم. وقتی با پدر و مادر خود به خرید می‌روید، دقت کنید که از کدام عمل‌ها برای محاسبه‌ی قیمت کالاها و پرداخت آن به فروشندگان استفاده می‌کنید.

ریاضی چهارم

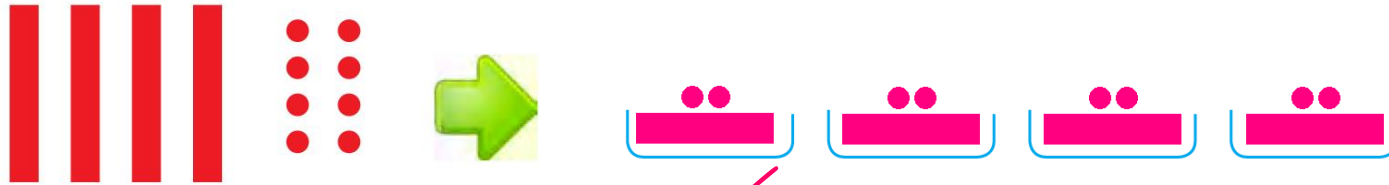
فصل سوم - ضرب و تقسیم
درس پنجم - تقسیم بر عددهای یک رقمی

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳

تقسیم بر عددهای یک رقمی

۱- ۴۸ مداد داریم و می‌خواهیم آنها را به‌طور مساوی بین ۴ نفر تقسیم کنیم. به هر کدام چند مداد می‌رسد؟

یک بسته ی ده تایی

ابتدا ۴ ده‌تایی یا ۴۰ را بین ۴ نفر تقسیم می‌کنیم. به هر کدام چندتا ده‌تایی می‌رسد؟ یعنی چندتا؟ **۱۰**

$$\begin{array}{r} 48 \overline{) 48} \\ -40 \\ \hline 8 \end{array}$$

$$8 > 4$$

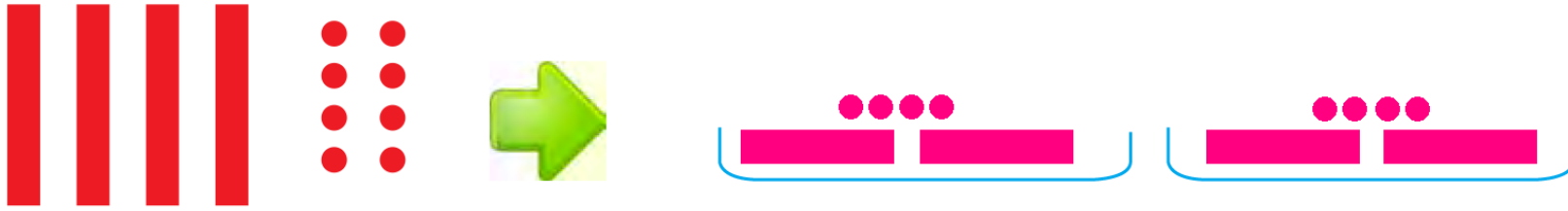
آیا ۸ تای باقی‌مانده را می‌توان بین ۴ نفر تقسیم کرد؟ **بله**

حالا ۸ تا یکی را بین ۴ نفر تقسیم می‌کنیم. به هر کدام چندتا می‌رسد؟ **۲ تا**

در مجموع؛ به هر کدام چند مداد رسید؟ **۱۲ تا**

$$\begin{array}{r} 48 \overline{) 48} \\ -40 \\ \hline 8 \\ +2 \\ \hline 12 \\ -8 \\ \hline 0 \end{array}$$

۲- حالا اگر ۴۸ مداد را به طور مساوی بین ۲ نفر تقسیم کنیم، به هر کدام چند مداد می‌رسد؟ شکل را کامل کنید، سپس تقسیم آن را انجام دهید.

از ۴۰ مداد به هر کدام چند تا می‌رسد؟ ده‌تایی یعنی چند تا مداد؟ ۲۰ تا

دو بسته ی ده تایی

از ۸ مداد به هر کدام چند تا می‌رسد؟ ۴ تا

روی هم چند مداد به هر کدام می‌رسد؟ ۲۴ تا

$$\begin{array}{r}
 48 \quad | \quad 2 \\
 -40 \quad + \quad 20 \\
 \hline
 8 \quad 24 \\
 -8 \\
 \hline
 0
 \end{array}$$

آیا ۴۸ بر ۲ و ۴ بخش پذیر است؟ چرا؟ بله، زیرا باقی مانده ی تقسیم ۴۸ بر این اعداد (۲ و ۴) برابر صفر شد.

تقسیم‌های زیر را انجام دهید و رابطه‌های تقسیم را بنویسید.

$$\begin{array}{r} 88 \overline{) 4} \\ - 80 \quad 20 \\ \hline 8 \quad + 2 \\ - 8 \quad 22 \\ \hline \cdot \end{array}$$

$$0 < 4$$

$$(22 \times 4) + 0 = 88$$

$$\begin{array}{r} 36 \overline{) 3} \\ - 30 \quad 10 \\ \hline 6 \quad + 2 \\ - 6 \quad 12 \\ \hline \cdot \end{array}$$

$$0 < 3$$

$$(12 \times 3) + 0 = 36$$

$$\begin{array}{r} 85 \overline{) 2} \\ - 80 \quad 40 \\ \hline 5 \quad + 2 \\ - 4 \quad 42 \\ \hline 1 \end{array}$$

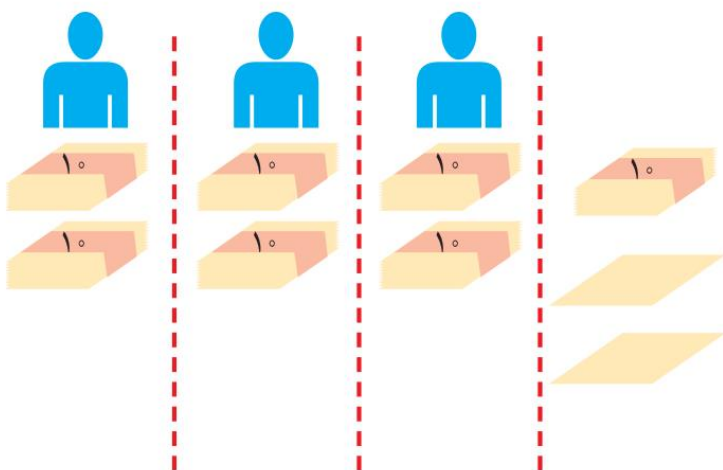
$$1 < 2$$

$$(42 \times 2) + 1 = 85$$

۱- می‌خواهیم ۷۲ برگه کاغذ را بین ۳ نفر به طور مساوی تقسیم کنیم. مراحل تقسیم را کامل کنید.

ابتدا دسته‌های ده‌تایی کاغذ را
بین سه نفر تقسیم می‌کنیم:

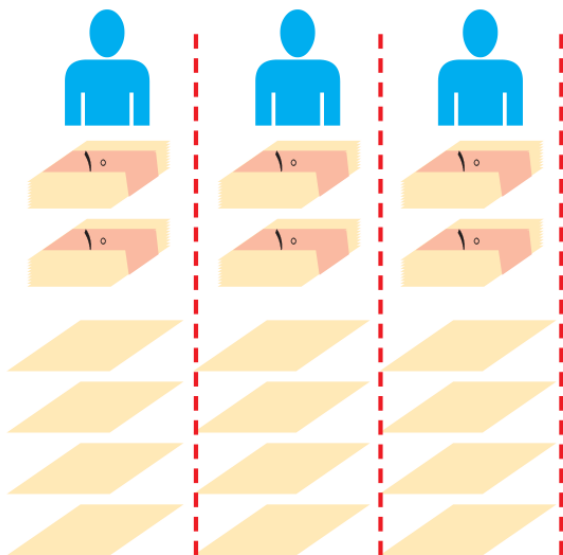
به هر نفر دو دسته‌ی ده‌تایی یا ۲۰
برگه می‌رسد و یک دسته‌ی ۱۰ تایی
و ۲ برگه باقی می‌ماند. یعنی ۱۲ تا
برگه باقی مانده است.

$$\begin{array}{r} 72 \overline{) 3} \\ \underline{60} \quad 20 \\ 12 \end{array}$$

$$12 > 3$$

پس می‌توانیم تقسیم را ادامه دهیم.

حالا تعداد باقی مانده را بین سه نفر
تقسیم می کنیم.

۱۲ تا باقی مانده است که آنها را
بین ۳ نفر تقسیم می کنیم

$$۱۲ \div ۳ = ۴$$

و برگه ای باقی نمی ماند.

$$\begin{array}{r} ۷۲ \overline{) ۳} \\ - ۶۰ + ۲۰ \\ \hline ۱۲ \quad ۲۴ \\ - ۱۲ \\ \hline ۰ \end{array}$$

در مجموع،

به هر نفر ۲۴ برگه رسید.

۲- حالا با توجه به راه حل مسئله ی بالا، تقسیم های زیر را انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 95 \overline{) 2} \\ - 180 \quad 40 \\ \hline 15 \quad + \quad 7 \\ - 14 \quad 47 \\ \hline 01 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 63 \overline{) 4} \\ - 40 \quad 10 \\ \hline 23 \quad + \quad 5 \\ - 20 \quad 15 \\ \hline 03 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 52 \overline{) 5} \\ - 50 \quad 10 \\ \hline 02 \end{array}$$